
Prudență versus credibilitatea informațiilor.

O analiză formală comparativă
între reglementările
românești și IFRS

Drd. Claudia Cătălina CIOCAN,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași,
Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor,
e-mail: ciocan_claudia_catalina@yahoo.com

REZUMAT

Pornind de la controversata influență pe care prudența o poate avea asupra credibilității informațiilor oferite de contabilitate și de la faptul că există viziuni diferite ale sistemelor contabile existente pe plan mondial asupra acestui concept, cercetarea de față își propune să analizeze nivelul de convergență formală dintre reglementările contabile din România și Standardele Internaționale de Raportare Financiară cu privire la aplicarea prudenței. În acest sens, s-au avut în vedere dispozițiile privind provizioanele, imobilizările, stocurile și creanțele, cu accent pe amortizarea imobilizărilor și pe ajustările pentru depreciere, acestea fiind considerate reprezentative pentru aplicarea prudenței în contabilitate. Utilizând coeficienții lui Jaccard, lucrarea compară dispozițiile normelor în vigoare cuprinse în OMFP nr. 1802/2014 cu cele prezentate în următoarele standarde contabile: IAS 16 „Imobilizări corporale”, IAS 36 „Deprecierea activelor”, IAS 38 „Imobilizări necorporale”, IAS 37 „Provizioane, datorii contingente și active contingente”, IAS 32 „Instrumente financiare: prezentare” și IFRS 9 „Instrumente financiare”. Rezultatele relevă că gradul cel mai înalt de convergență este înregistrat pentru cazul provizioanelor, iar cel mai scăzut în cazul activelor financiare. De asemenea, dispozițiile care vizează amortizarea și deprecierea prezentate în OMFP 1802/2014 sunt diferite în mod semnificativ față de cele prezentate în IFRS.

Cuvinte-cheie: reglementări contabile românești, IFRS, similitudine, convergență, politici contabile

Clasificare JEL: M41, M48

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Ciocan, C.C. (2019), Prudence vs. Credibility. A Formal Comparative Analysis between Romanian Accounting Regulations and IFRS, *Audit Financiar*, vol. XVII, no. 1(153)/2019, pp. 114-123, DOI: 10.20869/AUDITF/2019/153/004

Link permanent pentru acest document:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2019/153/004>

Data primirii articolului: 29.10.2018

Data revizuirii: 7.11.2018

Data acceptării: 13.11.2018

Introducere

Globalizarea a cunoscut o intensificare fără precedent în ultimii ani, fiind considerată poate, cel mai important proces economic care a marcat sfârșitul de mileniu. După aproape 50 de ani în care au coexistat „trei lumi diferite”: țările cu economie de piață dezvoltată, cele cu economie în curs de dezvoltare și cele cu un sistem economic hipercentralizat, aceste lumi s-au apropiat, barierele dintre ele reducându-se. Economii lor naționale au devenit din ce în ce mai legate între ele în cadrul sistemului economic internațional și s-a ajuns treptat la un sistem economic mondial, unde interdependența economică dintre țări este considerată un element esențial (Olaru and Olaru, 2009). În plan contabil, cele două sisteme de contabilitate dominante, sistemul anglo-saxon și cel continental, au exercitat o influență puternică asupra sistemelor contabile naționale care prezentau diferențe semnificative, ceea ce a generat numeroase preocupări pentru a le putea apropia și a ajunge la un cadru unic de raportare. În aceste condiții a devenit necesară armonizarea contabilă internațională, aceasta având drept scop eliminarea diferențelor în materie de raportare dintre țări, fiind cerută din ce în ce mai mult de investitori, în special de cei străini care aveau nevoie să compare oportunitățile plasării capitalului după criterii echivalente. Declanșarea procesului de convergență contabilă internațională a avut loc în octombrie 2002, când FASB și IASB au anunțat semnarea unui memorandum de înțelegere (*Memorandum of Understanding*), intitulat *Norwalk Agreement*, act ce va rămâne în istoria contabilității internaționale drept un compromis realizat în scopul adoptării unor soluții compatibile pentru problemele ce vizează tratamentele contabile (Dima Cristea and Șărămăt, 2011, p. 3).

În contextul economiei actuale luarea deciziilor de către utilizatori este dependentă de calitatea și cantitatea de informație oferită de companii. Totodată, informația contabilă este rezultatul procesării datelor contabile primare de către profesioniștii din domeniu și astfel, prin simplul fapt că este manipulată de caracterul uman, este supusă unui grad mare de subiectivitate. Atunci când facem referire la subiectivism în contabilitate trebuie să avem în vedere aplicarea principiului prudenței. Acesta impune ca informația contabilă să fie pesimistă, să prezinte o imagine mai rea decât există în realitate, să ignore câștigurile nerealizate și creșterile pe seama activelor și să ia în calcul pierderile și creșterea valori

datoriilor, fie reale, fie potențiale. Acest concept se regăsește în legislația contabilă a țărilor și urmărește același lucru peste tot: să asigure o marjă de siguranță pentru societate și pentru utilizatorii informațiilor financiare (Toma 2001). Ea induce ideea de protecție juridică în sensul că protejează proprietarul de mâine de o cheltuială ce îi revine proprietarului de azi și evită decapitalizarea firmei, care poate să apară ca răspuns la distribuirea unor beneficii nereale (Horomnea 2013). De asemenea, interzice supraevaluarea activelor și a veniturilor unei societăți și subevaluarea datoriilor, cheltuielilor și a capitalurilor proprii și presupune luarea în calcul a pierderilor, riscurilor și deprecierilor eventuale, fără a conduce la crearea de rezerve ascunse sau provizioane supradimensionate.

În viziunea IASB, Cadru Conceptual pentru pregătirea și prezentarea situațiilor financiare elaborat în 1989 prezenta prudența între caracteristicile calitative ale situațiilor financiare, mai exact drept o componentă a credibilității. Revizuirea acestuia în anii care au urmat, cu accent pe varianta din 2010, a produs o serie de schimbări majore, printre care și excluderea prudenței pe motiv că este în dezacord cu neutralitatea și că nu este o caracteristică universală. Urmărind să elimine acest inconvenient și totodată să satisfacă cerințele celor care s-au opus eliminării prudenței din Cadru Conceptual, în versiunea din martie 2018 a Cadruului, Consiliul a reintrodus conceptul de prudență în strânsă corelație cu neutralitatea: „*neutralitatea este susținută de exercitarea prudenței*” (pct. 2.16 IASB, 2018), specificând că exercitarea acesteia nu implică existența unei asimetrii informaționale, asimetria nefiind o caracteristică a informațiilor financiare utile. Mihalache (2016) subliniază faptul că prudența este prezentată în reglementările contabile din Marea Britanie la fel ca în forma din 1989 a Cadruului General Conceptual al IASB, printre cerințele necesare pentru asigurarea credibilității informației financiare.

În viziunea FASB (Consiliul pentru Standarde de Contabilitate Financiară), spre deosebire de IASB, prudența nu apărea drept o componentă a credibilității, ci era apreciată a fi necesară în condițiile în care putea fi considerată o reacție la fenomenul de incertitudine care exista în sistemul economic.

Sistemul contabil continental, la care s-a raportat pentru mult timp contabilitatea românească, este unul orientat spre fiscalitate și spre utilizarea sectorului bancar în rol de principal finanțator, piețele

financiare fiind încă într-un stadiu incipient. În aceste condiții contabilitatea a fost orientată excesiv către prudență (Bebeșelea, 2016), acest principiu fiind considerat de o importanță vitală și totodată o măsură de precauție pentru creditori.

Pornind de la importanța Standardelor Internaționale de Raportare Financiară propuse de IASB în procesul de armonizare de la nivel internațional și național, am considerat necesară o analiză a modului în care prudența este abordată în referențialului contabil internațional și în reglementările contabile din România, ea fiind un demers premergător în vederea efectuării unei analize a convergenței materiale (*de facto*) cu privire la aplicarea acestui principiu. În acest sens vor fi folosiți coeficienții lui Jaccard, această metodă fiind cea mai utilizată și recomandată în literatura de specialitate internațională deoarece oferă o bază mult mai credibilă pentru evaluare, comparativ cu alte metode existente, pentru analiza gradului de convergență formală (*de jure*) dintre anumite seturi de reglementări (Fontes, Rodrigues, & Craig, 2005, p. 417).

Referindu-ne la Standardele Internaționale de Raportare Financiară, se poate afirma că acestea abordează problema prudenței prin prisma efectelor aplicării sale, exercitate asupra diferitelor elemente cuprinse în situațiile financiare. Ionașcu și Feleagă (1997, p.372) identifică locul prudenței, din punct de vedere operațional, în cadrul procesului de evaluare, mai exact în cadrul evaluării la data închiderii exercițiului financiar, moment prezentat în actualele reglementări naționale (MFP 2014) drept evaluarea la inventar și prezentarea elementelor în bilanț. Dispozițiile românești luate în considerare pentru efectuarea analizei sunt cuprinse în Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1802/2014.

Ne propunem, în cele ce urmează, să prezentăm: stadiul actual al cunoașterii cu privire la analiza convergenței dintre diferite seturi de reglementări (prima secțiune), metodologia aplicată în cadrul studiului întreprins (secțiunea a doua), analiza rezultatelor și identificarea principalilor factori care au condus la apariția diferențelor (secțiunea a treia), precum și concluziile și limitele studiului (ultima secțiune).

1. Sinteza literaturii de specialitate

Literatura de specialitate cu privire la stabilirea gradului de convergență formală între diferite seturi de reglementări are la bază de cele mai multe ori lucrările lui Rahman, Perera and Ganeshanandam (1996) și cea a lui Fontes et al (2005). Prin intermediul acestei secțiuni urmărim să construim o imagine asupra cercetărilor în domeniul convergenței formale atât la nivelul literaturii de specialitate internaționale, vizând cele mai cunoscute lucrări, cât și la nivelul mediului academic românesc.

O primă lucrare aparținând autorilor Rahman, Perera and Ganeshanandam (1996) a introdus o metodologie pentru măsurarea armonizării formale între țări, vizând cazul Australiei și al Noii Zeelande. Studiul întreprins implică o comparație a cerințelor aplicabile companiilor listate, vizându-le pe cele legate de prezentarea informațiilor și pe cele legate de măsurare. Cadrul metodologic împarte solicitările standardelor în patru tipuri: tipul 1 (solicitate pentru toate companiile listate), tipul 2 (recomandate sau sugerate), tipul 3 (permise), respectiv tipul 4 (nepermise). Metoda folosită de autori a fost analiza discriminantă multiplă (MDA), scopul acesteia fiind de a măsura nivelul de armonizare formală dintre reglementările celor două țări. Rezultatele studiului au evidențiat utilitatea metodei și au deschis calea pentru mai multe direcții de cercetare. Garrido et al (2002) a dezvoltat o metodologie pentru măsurarea armonizării formale, care ar putea fi folosită pentru a analiza gradul de suprapunere sau de comparabilitate între diferite seturi de reglementări, la momente diferite de timp sau chiar între diferite țări. Autorii au furnizat prin intermediul studiului o metodă de măsurare a progresului IASC referitor la armonizarea formală, bazându-se pe trei stadii istorice de dezvoltare a standardelor: 1973-1988 (stadiul A), 1989-1995 (stadiul B), 1995-prezent (stadiul C). Eșantionul utilizat în cadrul analizei cuprindea tratamentele contabile incluse în Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS), care au suferit modificări de-a lungul existenței IASC (International Accounting Standards Committee), acestea fiind împărțite în patru categorii, într-o manieră similară cu metodologia aplicată de Rahman, Perera and Ganeshanandam, 1996, după cum urmează: „solicitat”, „de referință”, „permis”, și „interzis”. Rezultatele au fost obținute prin intermediul metodei distanței euclidiene și indică faptul că IASC a înregistrat

progrese semnificative în ceea ce privește comparabilitatea informațiilor financiare.

Fontes et al (2005) urmăresc în studiul întreprins comparația dintre un set prestabilit de standarde naționale de contabilitate (pentru cazul Portugaliei) și IAS/IFRS. Autorii au propus trei metode pentru măsurarea armonizării formale, anume: distanța euclidiană, coeficienții lui Jaccard și coeficienții lui Spearman. Eșantionul analizat cuprindea o serie de cerințe de natură contabilă cuprinse în IAS/IFRS, iar rezultatele au indicat un grad ridicat de convergență între standardele portugheze și cele internaționale. În urma aplicării tuturor metodelor, pentru măsurarea armonizării formale recomandarea autorilor a fost de a utiliza coeficienții lui Jaccard pe motiv că această metodă oferă o bază mult mai puternică pentru evaluare comparativ cu celelalte metode propuse.

Studiul aparținând lui Ding et al. (2005) a investigat gradul de convergență dintre Standardele Naționale de Contabilitate pentru un eșantion de 30 de țări și IAS, utilizând în acest sens doi indici: indicele absenței (cu rolul de a cuantifica măsura în care anumite reguli referitoare la dispoziții de natură contabilă nu se regăsesc în Standardele Naționale de Contabilitate, dar sunt acoperite de IAS) și cel al divergenței (care se aplică în momentul în care reguli referitoare la aceeași dispoziție de natură contabilă diferă între cele două seturi de standarde). Suplimentar, prin intermediul unei regresii au fost identificați factorii determinanți ai absenței și divergenței pentru eșantionul analizat.

Strouhal (2009) a vizat în cercetarea sa gradul de convergență între standardele de contabilitate din Republica Cehă și IFRS prin intermediul coeficienților de similitudine ai lui Jaccard. Rezultatele studiului indică un grad de convergență ridicat între standardele de contabilitate aplicate la nivelul Cehiei și IFRS. Qu și Zhang (2008) au analizat suprapunerea dintre standardele de contabilitate chineze și IFRS, folosind pentru aceasta metoda *fuzzy clustering*. Rezultatele studiului au arătat un grad ridicat de convergență între cele două seturi de standarde.

Un alt studiu care a vizat convergența standardelor chineze cu IAS/IFRS, de această dată prin intermediul unei analize longitudinale pentru perioada cuprinsă între 1992-2006, aparține lui Peng și van der Laan Smith (2010). Pentru efectuarea analizei, au fost comparate standardele chineze de contabilitate cu IFRS și a fost stabilit un scor de convergență pentru fiecare element

analizat utilizând trei categorii: „convergență totală”, „convergență substanțială” sau „non-convergență” cu IFRS.

La nivelul literaturii de specialitate autohtone, Baltariu și Cârstea (2012) analizează gradul de armonizare contabilă formală în cadrul Uniunii Europene în ceea ce privește Regulamentul Comunității Europene nr. 1606/2002 adoptat de Parlamentul European și Consiliul European la 19 iulie 2002, care reglementează aplicarea IAS/IFRS pentru raportarea financiară a companiilor europene listate. În acest sens au fost utilizați coeficienții Rogers și Tanimoto, Lance și Williams, coeficientul distanței euclidiene și indicii lui Jaccard. Rezultatele au confirmat ipoteza conform căreia: gradul de similitudine ar fi mai ridicat între sistemul contabil românesc și sistemele contabile ale țărilor care sunt din sfera sistemului contabil continental și este mai mic între sistemul contabil românesc și sistemele contabile ale țărilor contabile anglo-saxone.

Gîrbină et al (2012) au realizat un studiu comparativ între reglementările naționale și IFRS pentru IMM-uri cu scopul de a determina diferențele și asemănările dintre cele două seturi de reglementări, utilizând în acest sens patru indici: *coeficientul Jaccard modificat*, *indicele absenței* (en. absence index), *indicele de divergență* (en. divergence index) și *media distanței* (en. average distance).

Albu și Pălărie (2016) au efectuat un studiu longitudinal detaliat pe o perioadă de zece ani pentru a analiza nivelul de convergență dintre reglementările contabile românești și IFRS (IAS 16, IAS 17, IAS 41 și SIC 15) prin atribuirea de scoruri pentru măsurarea nivelului de convergență între elementele ambelor standarde, cum ar fi: „1 pentru convergența completă” și „0 pentru diferența completă”. Rezultatele au arătat că la nivelul anului 2005 reglementările au prezentat un nivel ridicat de convergență în ceea ce privește situația imobilizărilor corporale, un nivel mediu de convergență pentru leasing și divergențe pentru agricultură. Din analiză a reieșit și faptul că nivelul de convergență a fost îmbunătățit în timp, dar că există încă loc pentru îmbunătățiri.

2. Metodologia de cercetare

Pentru a urmări gradul de convergență formală între reglementările contabile naționale și IFRS (cu accent pe IAS 16 „Imobilizări corporale”, IAS 36 „Deprecierea activelor”, IAS 38 „Imobilizări necorporale”, IAS 37

„Provizioane, datorii contingente și active contingente”, IAS 32 „Instrumente financiare: prezentare” și IFRS 9 „Instrumente financiare”) în ceea ce privește dispozițiile referitoare la prudență, ne-am oprit asupra metodologiei bazate pe utilizarea coeficienților lui Jaccard. Calculul convergenței contabile formale (*de jure*), bazat pe coeficienții de similitudine și disimilitudine ai lui Jaccard sunt calculați folosind următoarele formule:

$$S_{ij} = \frac{a}{(a+b+c)}$$

$$D_{ij} = \frac{(b+c)}{(a+b+c)} \text{ unde,}$$

S_{ij} – coeficientul de similitudine al lui Jaccard, care reprezintă gradul în care seturile de reglementări i și j sunt similare;

D_{ij} – coeficientul de disimilitudine al lui Jaccard, care reprezintă gradul în care seturile de reglementări i și j sunt diferite;

a – numărul de elemente care se regăsesc în ambele seturi de reglementări

b – numărul de elemente care se regăsesc în setul de reglementări j , dar nu se regăsesc în setul de reglementări i ;

c – numărul de elemente care se regăsesc în setul de reglementări i , dar nu se regăsesc în setul de reglementări j .

Valorile coeficienților de similitudine și disimilitudine ai lui Jaccard sunt complementare, suma acestora fiind întotdeauna egală cu 1. Cu cât valoarea coeficientului de similitudine se apropie de 1 cu atât gradul de convergență dintre cele două seturi de reglementări analizate este mai mare.

Pentru început, în scopul stabilirii gradului de convergență formală dintre reglementările contabile naționale și IFRS am studiat provizioanele și

categoriile de active care presupun utilizarea ajustărilor pentru depreciere și a cheltuielilor cu amortizarea, acestea fiind constituite în concordanță cu principiul prudenței. Astfel, au fost analizate cerințele privind recunoașterea, momentele evaluării, tipurile de valori stabilite în aceste momente și alte elemente atribuibile pentru următoarele elemente: provizioane, imobilizări corporale, imobilizări necorporale, stocuri, creanțe și investiții pe termen scurt.

În OMFP 1802/2014 evaluarea contabilă a activelor și a datoriilor este dezvoltată pe mai multe paliere: mai întâi se stabilesc regulile generale de evaluare (într-o secțiune distinctă), după care, pentru fiecare categorie de active și de datorii, sunt prezentate detalii pentru regulile de evaluare în secțiunile rezervate fiecărei categorii (Istrate, 2018). În contabilitatea românească sunt reținute trei momente ale evaluării: evaluarea la intrare, la ieșire, la inventariere și întocmirea bilanțului. În Standardele Internaționale de Raportare Financiară nu există în primul rând o secțiune distinctă care să prezinte regulile generale de evaluare și în al doilea rând nu există delimitate momentele prezente în OMFP 1802/2014, motiv pentru care la selectarea elementelor analizate pentru stabilirea gradului de convergență au fost avute în vedere atât dispozițiile din reglementările naționale, cât și cele prezente în IFRS.

3. Rezultate și discuții

Analiza comparativă efectuată în vederea stabilirii gradului de similitudine și de disimilitudine între cele două seturi de reglementări studiate, pentru categoriile selectate este prezentată în **Tabelul nr.1**.

Tabelul nr. 1. Convergență contabilă formală – categorii analizate

Categorie / Element	Comparație OMFP 1802 – IAS / IFRS	
	OMFP 1802/2014	IAS/ IFRS
Imobilizări necorporale		
Recunoaștere	1	0
Intrare	1	1
Amortizare	0	1
Depreciere	0	1
Prezentarea informațiilor	0	1

Categorie / Element	Comparație OMFP 1802 – IAS / IFRS	
	OMFP 1802/2014	IAS/ IFRS
Imobilizări corporale		
Recunoaștere	1	1
Intrare	1	1
Amortizare	0	1
Depreciere	0	1
Prezentarea informațiilor	0	1
Stocuri		
Recunoaștere	1	1
Intrare	1	0
Depreciere	1	1
Prezentarea informațiilor	0	1
leșire	1	0
Provizioane		
Recunoaștere	1	0
Constituire	1	1
Majorare / suplimentare	0	1
Anulare / Diminuare / Ajustare	1	1
Consum	1	1
Rambursare	1	1
Prezentarea informațiilor	0	1
Active financiare		
Recunoaștere	0	1
Intrare	0	1
Depreciere	0	1
Clasificare active financiare	0	1

Sursă: Prelucrarea autorului

Valorile coeficienților Jaccard pentru categoriile analizate se regăsesc în Tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2. Situația coeficienților Jaccard pentru categoriile analizate

Categorie	Coeficienții Jaccard OMFP 1802 – IAS / IFRS	
	Sij	Dij
Imobilizări corporale	0,20	0,80
Imobilizări necorporale	0,40	0,60
Stocuri	0,40	0,60
Provizioane	0,58	0,42
Active financiare	0	1

Sursă: Prelucrarea autorului

Pentru primele două categorii analizate, **imobilizările corporale** și cele **necorporale**, o primă diferență care poate fi sesizată este cea privind recunoașterea acestor active (după cum poate fi observat în Tabelul nr. 1). Astfel, analizând cerințele prezentate în OMFP

1802/2014 se observă că sfera imobilizărilor corporale este mai extinsă față de IAS 16, reglementările românești incluzând în categoria active pentru care se aplică tratamente contabile specifice imobilizărilor corporale, active care intră în sfera de aplicare a altor

standarde (de exemplu: cazul activelor deținute în vederea vânzării care intră sub incidența IFRS 5 „Active imobilizate deținute în vederea vânzării și întreruperi de activități” sau a investițiilor imobiliare care intră sub incidența IAS 40 „Investiții imobiliare”).

Pentru cea de-a doua categorie analizată, **stocurile**, politicile contabile prezentate în OMFP 1802/2014 sunt aplicate și unor active ce intră în sfera de aplicare a altor standarde internaționale (cum este cazul pentru o serie de active ce intră sub incidența lui IAS 41 „Agricultură”). Deși prevederile standardului IAS 2 „Stocuri” au fost preluate în mare parte în reglementările naționale, rămân câteva diferențe în special la capitolul evaluare care nu au fost preluate în totalitate. În acest sens s-a putut observa că în IAS 2 nu se face distincție între diferitele tipuri de reduceri de preț, toate diminuând costul de achiziție. În ambele seturi de reglementări evaluarea la sfârșitul exercițiului a stocurilor se face la minimul dintre cost și valoarea realizabilă netă, valoarea realizabilă netă reprezentând prețul de vânzare estimat care ar putea fi obținut pe parcursul desfășurării normale a activității, minus costurile estimate pentru finalizarea bunului, atunci când este cazul, și costurile estimate necesare vânzării. În cazul în care valoarea contabilă a stocurilor este mai mare decât valoarea de inventar, valoarea stocurilor se diminuează până la valoarea realizabilă netă, prin constituirea unei *ajustări pentru depreciere*. Ultima diferență este atribuită metodelor ce pot fi aplicate la scoaterea din evidență a stocurilor fungibile. În acest sens OMFP 1802/2014 permite aplicarea metodei LIFO (last in first out – ultimul intrat primul ieșit), metodă ce este interzisă de IAS/IFRS.

Pentru **provizioane**, se poate observa că între OMFP 1802/2014 și IFRS (cu accent pe IAS 37) există un grad ridicat de convergență (58%). O primă diferență dintre cele două seturi de reglementări poate fi atribuită detaliilor oferite de OMFP 1802/2014 în ceea ce privește tipurile de provizioane ce pot fi constituite și a descrierii acestora. În ceea ce privește suplimentarea/ majorarea provizioanelor, IAS 37 prevede că provizioanele se evaluează înainte de impozitare, deoarece efectele impozității asupra acestora și modificările survenite sunt reglementate de IAS 12, dispoziție care nu se regăsește în OMFP 1802/2014.

În ceea ce privește situația ultimei categorii, **activele financiare**, ele nu se regăsesc în OMFP 1802/2014 prezentate sub această denumire. În conformitate cu punctele 11 și AG3-AG4 din IAS 32, un activ financiar este orice activ care reprezintă: numerar; un instrument de capitaluri proprii al unei alte entități; un drept contractual (de a primi numerar sau un alt activ financiar de la o altă entitate; sau de a schimba active financiare sau datorii financiare cu altă entitate în condiții care sunt potențial favorabile entității); un contract care va fi sau poate fi decontat în propriile instrumente de capitaluri proprii ale entității.

În acest caz pentru stabilirea caracteristicilor pentru categoria active financiare am avut în vedere elementele: creanțe comerciale, certificate verzi, casa și conturi la bănci în lei, investiții financiare pe termen scurt prevăzute în OMFP 1802/2014 și am comparat cerințele pentru acestea cu cele cuprinse în IAS 32 „Instrumente financiare: prezentare” și cele din IFRS 9 „Instrumente financiare”. Astfel, în standardele internaționale la recunoașterea inițială, activele financiare sunt evaluate la valoarea justă sau la costurile direct atribuibile tranzacției. Ulterior, acestea pot fi evaluate, în funcție de modelul de afaceri al entității, la costul amortizat, la valoarea justă prin contul de profit și pierdere sau la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global, fapt ce diferențiază reglementările contabile naționale de cele internaționale. La intrarea lor în gestiune, conform OMFP 1802/2014, activele financiare prezentate sunt evaluate la costul de achiziție sau la valoarea stipulată în cadrul contractelor, urmând ca la inventar și la prezentarea lor în bilanș să se aibă în vedere ajustările pentru pierdere de valoare existente.

Având în vedere că prudența se manifestă prin constituirea provizioanelor, dar și la stabilirea gradului de depreciere datorate uzurii fizice permanente sau la stabilirea dimensiunii ajustărilor pentru depreciere corespunzătoare depreciilor reversibile, pentru categoriile analizate, vom calcula coeficientii lui Jaccard separat pentru amortizări și ajustări pentru depreciere, situație care este prezentată în **Tabelul nr. 3**.

Tabelul nr. 3. Convergența contabilă formală – detaliere amortizare și ajustări pentru depreciere

Element analizat / Detaliere	OMFP 1802/2014	IAS / IFRS
Amortizarea imobilizărilor necorporale		
Valoarea amortizată	0	1
Durata de viață utilă	0	1
Metode de amortizare	1	0
Schimbarea metodelor de amortizare	0	1
Înregistrarea în contabilitate	1	0
Tratamentul amortizării la ieșirea / casarea imobilizării	1	1
Amortizarea imobilizărilor corporale		
Valoarea amortizată	0	1
Durata de viață utilă	0	1
Metode de amortizare	1	0
Schimbarea metodelor de amortizare	0	1
Înregistrarea în contabilitate	1	0
Tratamentul amortizării la ieșirea ieșirea/ casarea imobilizării	1	1
Deprecierea imobilizărilor		
Identificarea unui activ care este depreciat	0	1
Momentul stabilirii deprecierei	0	1
Reluarea unei pierderi din depreciere	0	1

Sursă: Prelucrarea autorului

Valorile coeficienților Jaccard pentru amortizări și ajustări pentru depreciere, pentru categoriile la

care au fost observate diferențe se regăsesc în **Tabelul nr. 4.**

Tabelul nr. 4. Situația coeficienților Jaccard pentru amortizare și ajustări pentru depreciere

Categorie	Coeficienții Jaccard OMFP 1802 – IAS / IFRS	
	Sij	Dij
Amortizarea imobilizărilor necorporale	0,17	0,83
Amortizarea imobilizărilor corporale	0,17	0,83
Deprecierea imobilizărilor	0	1
Deprecierea activelor financiare	0	1

Sursă: Prelucrarea autorului

Prima situație analizată în detaliu vizează **amortizarea imobilizărilor corporale** și a celor **necorporale**. În **Tabelul nr. 4** observăm că gradul de similitudine este redus (17%) atât la nivelul amortizării imobilizărilor corporale, cât și al celor necorporale. Din detalierea prezentată în **Tabelul nr. 3** se poate observa că diferențele vizează valoarea amortizată, modul de stabilire a duratei de viață utilă, metodele de amortizare permise, reglementarea schimbării acestora și înregistrarea în contabilitate a amortizării.

În primul rând, spre deosebire de OMFP 1802/2014, IAS 16 „Imobilizări corporale” prevede ca pentru calculul amortizării să se țină cont de valoarea reziduală, reglementările OMFP considerând-o nulă. IAS 16 prevede ca amortizarea să fie calculată prin metoda care reflectă cel mai bine ritmul în care se consumă avantajele economice aferente imobilizării respective, în timp ce OMFP 1802/2014 prezintă patru metode acceptate (liniară, degresivă, accelerată și calculată pe unitate de produs sau serviciu), dintre care metoda de

amortizare accelerată nu este permisă de IAS 16. Conform reglementărilor internaționale societățile sunt nevoite să analizeze dacă durata de amortizare, ritmul de amortizare și valoarea reziduală mai corespund cu realitatea și, în caz contrar, să efectueze o reestimare a acestora. În schimb, în OMFP 1802/2014 se consideră că reestimarea duratei de utilizare ar putea să apară extrem de rar, iar schimbarea metodei de amortizare poate avea loc doar atunci când aceasta este determinată de o eroare în estimarea modului de consumare a beneficiilor aferente respectivei imobilizări corporale. Conform IAS 16, amortizarea începe de la data punerii în funcțiune a activului, în timp ce OMFP prevede înregistrarea amortizării începând cu luna următoare punerii în funcțiune.

Referitor la amortizarea imobilizărilor necorporale, în IAS 38 „Imobilizări necorporale” sunt specificate două cazuri: imobilizările necorporale nu se amortizează, dar se testează pentru depreciere cel puțin o dată în cursul exercițiului (pentru activele cu durată de viață nedefinită) și imobilizări necorporale care se amortizează (pentru cele cu viață definită).

Cea de-a doua situație analizată în detaliu vizează **deprecierea imobilizărilor corporale** și a celor **necorporale**. În **Tabelul nr. 4** observăm că gradul de similitudine este 0, ceea ce înseamnă că nu au fost identificate asemănări semnificative între reglementările contabile naționale și IAS/IFRS. În primul rând chiar dacă în OMFP 1802/2014 au fost preluate numeroase noțiuni legate de indiciile de depreciere prevăzute de IAS 36 „Deprecierea activelor”, nu a fost preluată noțiunea de *valoare recuperabilă* (cu tot cea ce implică pentru calculul acesteia) și nici precizările referitoare la *unitățile generatoare de numerar (UGN)*.

Conform IAS 36, pentru un activ se înregistrează o depreciere atunci când *valoarea sa contabilă* este mai mare decât *valoarea recuperabilă*. În acest sens IAS 36 stipulează că valoarea recuperabilă este considerată valoarea maximă dintre valoarea justă din care se scad cheltuielile estimate cu vânzarea activului și valoarea utilă a acestuia (valoarea actualizată a fluxurilor viitoare de trezorerie, generate de utilizarea continuă a activului și de ieșirea acestuia din întreprindere).

OMFP 1802/2014 prevede că evaluarea imobilizărilor corporale și necorporale, cu scopul stabilirii gradului de depreciere are loc cu ocazia inventarierii și se face la valoarea de inventar, stabilită de comisia de inventariere sau de evaluatori autorizați. Corectarea

valorii imobilizărilor necorporale și corporale și aducerea lor la nivelul valorii de inventar se efectuează, în funcție de tipul de depreciere existentă, fie prin înregistrarea unei amortizări suplimentare, în cazul în care se constată o depreciere ireversibilă, fie prin constituirea sau suplimentarea ajustărilor pentru depreciere, în cazul în care se constată o depreciere reversibilă. De asemenea, IAS 36 prezintă cerința conform căreia la sfârșitul fiecărei perioade de raportare entitatea trebuie să evalueze existența indiciilor care să justifice reducerea sau anularea unei pierderi din depreciere recunoscute în perioadele anterioare pentru un activ, în afara fondului comercial. Dacă există indicii în acest sens, entitatea trebuie să estimeze valoarea recuperabilă a activului.

Referitor la **deprecierea activelor financiare**, IFRS 9 introduce un model nou bazat pe pierderile preconizate care impune recunoașterea timpurie a pierderilor ce se așteaptă să apară din deprecierea creanțelor. Standardul prevede ca entitățile să înregistreze pierderile din depreciere preconizate aferente creanțelor din momentul recunoașterii inițiale a instrumentelor financiare și totodată să recunoască mult mai devreme pierderile din depreciere preconizate pe toată durata de viață a acestora.

Există o abordare în trei etape, care se bazează pe modificarea calității activului financiar de la recunoașterea inițială. Doba (2018) explică cum în practică, aceste noi cerințe înseamnă că entitățile vor trebui să înregistreze o pierdere estimată aferentă unei perioade de 12 luni la recunoașterea inițială a activelor financiare care nu sunt depreciate (sau pierderea preconizată pe durata de viață pentru creanțele comerciale).

O ultimă diferență, observată la nivel global vizează prezentarea informațiilor privind elementele analizate. Standardele Internaționale de Raportare Financiară prezintă câte o listă detaliată de informații ce trebuie cuprinse în situațiile financiare, cu scopul de a oferi o imagine completă, transparentă și fidelă cu privire la mijloacele și resursele entității. Aceste liste nu se regăsesc în mod explicit în OMFP 1802/2014, pentru nici unul din elementele enunțate.

4. Concluzii

Analiza din cadrul acestei lucrări a avut rolul de a pune în evidență practicile contabile ce vizează perceperea

prudenței la nivel teoretic, urmând ca, în cercetările viitoare, să vizăm convergența reglementărilor printr-o analiză materială (*de facto*). În ceea ce privește rezultatele analizei gradului de convergență formală (*de jure*), din analiza coeficienților lui Jaccard, a reieșit că gradul cel mai înalt de similitudine este înregistrat pentru cazul provizioanelor. La polul opus, cel mai scăzut grad de similitudine este înregistrat în cazul activelor financiare (casa și conturi la bănci, creanțele, investițiile financiare pe termen scurt și certificatele de trezorerie). De asemenea, tratamentele contabile care vizează amortizarea și deprecierea în cazul imobilizărilor și a activelor financiare prezentate în cadrul OMFP

1802/2014 sunt diferite în mod semnificativ față de cele prezentate în IFRS. Stabilirea măsurii în care reglementările contabile românești sunt convergente cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară este un demers premergător necesar, în vederea efectuării unei analize a convergenței materiale (*de facto*), fapt pentru care putem sublinia relevanța acestui tip de studiu.

Limitele studiului se referă la faptul că analiza gradului de convergență a vizat doar problematica prudenței, lăsând la o parte celelalte dispoziții cuprinse în cele două seturi de reglementări analizate.

BIBLIOGRAFIE

1. Albu, N. and Pălărie, I. (2016) 'Convergence of Romanian accounting regulations with IFRS. A longitudinal analysis', *Audit Financiar*, 14(138), p. 634. doi: 10.20869/AUDITF/2016/138/634.
2. Baltariu, C.-A. and Cîrstea, A. (2012) 'European Harmonization of Consolidated Financial Statements Regulations?', *The Annals of The University of Oradea Economic Sciences*, TOM XXI (1st ISSUE).
3. Bebeșelea, M. (2016) *Contabilitatea in context european*. București.
4. Dima Cristea, Ștefana and Șărămăt, O. (2011) 'Studiu privind evoluțiile recente ale cadrului contabil conceptual al IASB', *Audit Financiar*, 1(1/2011), pp. 3–10.
5. Ding, Y., Jeanjean, T. and Stolowy, H. (2005) 'Why do national GAAP differ from IAS? The role of culture', *International Journal of Accounting*, 40(4), pp. 325–350. doi: 10.1016/j.intacc.2005.09.004.
6. Doba, S. (2018) 'Impactul adoptării IFRS 9 în contabilitatea și fiscalitatea societăților de investiții financiare', *Ceccar Business Magazine*. Available at: <http://www.ceccarbusinessmagazine.ro/impactul-adoptarii-ifrs-9-in-contabilitatea-si-fiscalitatea-societatilor-de-investitii-financiare-a3041/>.
7. Fontes, A., Rodrigues, L. L. and Craig, R. (2005) 'Measuring convergence of national accounting standards with international financial reporting standards', *Accounting Forum*, 29(4), pp. 415–436. doi: 10.1016/j.accfor.2005.05.001.
8. Garrido, P., León, Á. and Zorio, A. (2002) 'Measurement of formal harmonization progress: The IASC experience', *International Journal of Accounting*, 37(1), pp. 1–26. doi: 10.1016/S0020-7063(02)00144-9.
9. Gîrbină, M., Albu, N. and Albu, N. (2012) 'Convergence of National Regulations with IFRS for SMEs: Empirical Evidences in the Case of Romania', *World Academy of Science, Engineering and Technology*, (69), pp. 879–883.
10. IASB (2018) *Conceptual framework for financial reporting*.
11. Istrate, C. (2018) *Contabilitate financiară și raportări financiare – suport de curs pentru membrii CECCAR*. Available at: http://www.ceccarsuceava.ro/userfiles/suport_curs.pdf.
12. MFP (2014) *Ghid privind aplicarea reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate, aprobate prin ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.802/2014, cu modificările și completările ulterioare*. Romania. Available at: <http://discutii.mfinante.ro/static/10/Mfp/reglementari-contabile/GHIDVAR11aprilie.pdf>.
13. Mihalache, S. (2016) 'Conservatorism și optimism în contabilitate: prudență versus valoare justă', *CECCAR Business Magazine*. Available at: <http://www.ceccarbusinessmagazine.ro/conservatorism-si-optimism-in-contabilitate-prudenta-versus-valoarea-justa-a13/>.

14. Olaru, O. L. and Olaru, L.-I. (2009) *Cooperarea Economică Internațională Bilaterală, la nivel de firme*. București: Pro Universitaria.
15. Peng, S. and van der Laan Smith, J. (2010) 'Chinese GAAP and IFRS: An analysis of the convergence process', *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*. Elsevier Inc., 19(1), pp. 16–34. doi: 10.1016/j.intaccudtax.2009.12.002.
16. QU, X. and Zhang, G. (2008) 'Measuring the Convergence of National Accounting Standards with International Financial Reporting Standards: The Application of Fuzzy Clustering Analysis', *Ssrn*, (70572091). doi: 10.2139/ssrn.1295884.
17. Rahman, A., Perera, H. and Ganeshanandam, S. (1996) 'Measurement of Formal Harmonization in Accounting: An Exploratory Study', *Accounting and Business Research*, 26(4), pp. 325–339.
18. Strouhal, J. (2009) 'Reporting frameworks for financial instruments in Czech: Czech accounting practices versus international financial reporting standards', *WSEAS Transactions on Business and Economics*, 6(7), pp. 352–361.